№ 320.

KURJER POLSKI

WARSZAWA
Sobota dnia 30 Października r. 1830.

Wszystko dla wszystkich.

Prenumerata miesięczna zlp. 2 gr. 20.
Kwar. zlp. 8. Nr pojedynczy gr. 5.

Wiadomości Krajowe

Wyszedł z druku zeszyt 9 Pamiętnika umiejętności fizycznych i t. d. obejmuje: 1) Krótki opis budowy teatru nowo stawiającego się w Warszawie; przez L. K. 2) Metoda podziałek sprowadzonych; nowy sposób rysowania wynalazku P. Burga; przez S. R. 3) Aldiniego pancerze przeciw płomieniom; przez S. R. 4) Uwagi nad niektóremi gałęziami przemysłu krajowego; przez professora Ant. Hanna. 5) Mar. Ant. Pawłowicz. (Nekrolog). Przez S. R. 6) Wiadomości rozmaite: Publiczne posiedzenie król. uniwersytetu aleksandrowskiego. — Otwarcie kursów w szkole przygotowawczéj do instytutu politechnicznego. — Zapis Magiera. 7) Nowe dzieła: S. Hoge. Przełożenie wszystkim badaczom natury i t. d. 8) Dostrzeżenia met. obs. astr. warsz. z miesiąca września. 9) Sprostowanie. 10) Objaśnienie ryciny wystawiającéj plan piérwszego piętra nowego teatru narodowego.

Znanéj powszechnie w świecie uczonym, autorki Lady *Morgan* nowe dzieło pod tytułem: *Francja w latach* 1829 i 1830, wychodzące za granicą w zeszytach, podobnie wychodzić będzie w tłómaczeniu polskiém.

Do przyszłego Noworocznika kieszonkowego, wydawanego przez A. Gałęzowskiego i komp, przyszła już z Paryża rycina na miedzi, z odbiciem na papierze chińskim, wyobrażająca romantyczne położenie miasta Kaźmierza nad Wisłą. Jest ona dziełem P. Antoniego Oleszczyńskiego, jedynego naszego artysty, którego płody stanąć mogą obok najwytworniejszych dzieł rytowanych angielskich i francuzkich.

Wyszły z druku tom 7 i 8 Wyboru Podróży pod redakcją M. Dębińskiego wydania F. S. Dmochowskiego. Obejmują część drugą dzieła Karóla Macfarlane pod tytułem Turcja i Konstantynopol i część piérwszą podróży do Hiszpanji z dzieł E. F. Lantier. Prenumeratorowie odebrać je mogą w kantorach wiadomych. Wyboru Podróży razem albo pojedynczo tomami dostanie we wszystkich księgarnich warszawskich.

Na wczorajszéj giełdzie warszawskiéj żądano za polskie listy zastawne, nie licząc w to wartości kuponu wynoszącéj zł. 1 gr. 12½ po 91 zł.; za obligacje udziałowe żądano 340 zł.; za rossyjskie assygnaty żądano 181 dawano 179 zł. 10 gr.

Wczoraj wyciągnięto z koła loterji liczbowéj następujące numera: 4. 72. 23. 17. 55.

Przyjechali do Warszawy. — Bujno Jan ob. z Nowéj wsi 476 N. Senatorska; Doepler August z Berlina 473 Senatorska; Hornowski Tadeusz sędzia 476 N. S.; Kiedzyński Felix tamże; Ostaszewski Jan 625 Kozia; Pniewski Antoni tamże; Perkowski Stanisław tamże; Krasiński August hr. 957 Miodowa; Kochanowski Leon 551 Długa; Łuszczewski Jozefat 584 Długa; Sejdler Aloizy 2680 Bednarska; Jezierski Stanisław hr. 1327 Sto Krzyska; Grabowski Józef ob. 1362 Jasna.

Dziś zrana ciepła stopni 0. — Wczoraj w połud. 7.

TEATR NARODOWY. Dziś: Chłop Miljonowy.

Wiadomości Zagraniczne.

Z powodu grasującéj choroby cholera-morbus wstrzymano aż do dalszych rozkazów nabór rekrutów w guberniach penzeńskiéj, symbirskiéj i niżegorodzkiéj.

Dowódzca kazańskiéj prochowni, jenerał ma-

jor Reslein i pomocnik jego pułkownik Obleuchów, przekonani o różne nieprawne i szkodliwe postępki, skazani zostali przez departament audytorjacki na pozbawienie rang, orderów, medalów i szlachectwa, oraz na wpisanie w poczet prostych żołnierzy. N. Pan raczył dopisać na wyroku własnoręcznie: Reslejna zamknąć w twierdzy na sześć, a Obleuchowa na cztéry miesiące, wyłączyć ich ze służby i na potém do żadnéj nie przyjmować; zresztą ma być podług tego.

Ukazem z d. 25 września, uwolniono żydów, przyjmujących wiarę chrześcijańską od opłaty wszelkich podatków przez lat trzy.

Ukazem z d. 30 września, rozkazano nieprzyjmować do żadnéj służby rządowéj byłego setnika wojska dońskiego Pszenicznego, przekonanego o różne fałszywe doniesienia i sprzeciwianie się zwierzchności.

Podług urzędowych wiadomości, Cholera-morbus zjawiła się w Rostowie (na Donie); od 28 sierpnia po 8 września zachorowało 78 ludzi, z nich 53 umarło, a 25 wyzdrowiało. Niższa część miasta prawie wyłącznie ulega zarazie, chorzy wyprowadzeni na miejsca wyniosłe powiększéj części odzyskują zdrowie.

Podług doniesień z Niżegorodu, z d. 20 wrześ. było tam chorych na cholerę 10 września, w szpitalu 77 ludzi, w ciągu dni 10 przybyło 208 (w ogóle od ustanowienia szpitalu było 441) w tymże przeciągu czasu wyzdrowiało 52 (w ogóle wyzdrowiało 71) umarło 147, (w ogóle w szpitalu 86) w domach miejskich, od 10 po 20 września zachorowało 359, wyzdrowiało 38, umarło 124. Ustalona teraz piękna pogoda, sprzyja chorującym; liczba ich się zmniejszyła, i środki lekarskie wiecéj skutkują.

Jenerał-gubernator moskiewski, jenerał jazdy xiążę Golicyn, w celu zabeśpieczenia powierzonéj rządom jego stolicy od epidemicznéj cholery, uradził, wspólnie z miejscowemi władzami wszystkich stanów, środki ostrożności których dzielność i nadzwyczajność odpowiednią jest grożącemu niebeśpieczeństwu. Już kordon wojskowy odcina stolicę od tych prowincji gdzie choroba grasuje; z nich do Moskwy cztery tylko prowadzą wjazdy, opatrzone obserwacyjnemi kwarantanami. Wszelkie inne drogi i przejazdy są zatamowane, mosty i przewozy przez rzeki zniesione. Rządzcy graniczących gubernij wezwani zostali do czynnego w tym przedmiocie współdziałania i pilności, aby wszelkim komunikacjom z Moskwą nadany był kierunek zgodny z przedsięwziętemi środkami. W saméj Moskwie, z najdostojniejszych urzędników wszelkich stanów złożone zostały dwie rady, oprócz oddzielnéj lekarskiéj, mające się wyłącznie zajmować zabeśpieczeniem miasta od epidemji. Członkowie tych rad, powiększéj części senatorowie, jenerałowie i t. p. rozebrali pomiędzy siebie kwartały miasta, z obowiązkiem pilnego czuwania nad wykonaniem uznanych za potrzebne przepisów przeciw cholerze, i tamowania jéj postępów, przy pomocy dodanego każdemu z nich lekarza.

Dla uspokojenia mieszkańców stolicy, ze względu na szerzące się fałszywe lub przesadzone wieści, jenerał-gubernator rozkazał czasowéj radzie lekarskiéj, codziennie, lub przez dzień stosównie do okoliczności, wydawać drukowane uwiadomienia, mające zawierać wyszczególnienie wszelkich niespodzianych chorób i śmierci, które mylnie przypisywane bywają cholerze, wieści o jéj działaniu w innych miejscach, przepisy ostrożności i nakoniec doniesienia o środkach przez rząd przedsiębranych.

Piérwsze numera tych uwiadomień (23 i 24 wrześ.) zawierają następne główne szczegóły: W Moskwie, mającéj do 300,000 mieszkańców płci obojéj, w najpomyślniejszych czasach umiéra na miesiąc od 700 do 1300 ludzi, czyli podług średniéj rachuby po 900 na miesiąc, a zatém 30 na dzień. Teraz, przez ostatnie dni dziesięć, średnia liczba umierających wynosiła 15 na dzień, z czego wnieść należy, że stan zdrowia Moskwy, rzadko kiedy był równie pomyślny. W ciągu sześciu dni umarło siedmiu

ludzi z mniéj lub więcéj wątpliwemi oznakami cholery; śmierć niektórych z nich była skutkiem nadmiernego użycia pokarmów, zwłaszcza surowych owoców, i gorących trunków. Z niektórych gubernij otrzymane zostały zaspokające wiadomości. W Penzie choroba zupełnie osłabła; już na nię umiera tylko po 1 lub 2 ludzi na dzień. W Saratowie, 13 września umierało na dzień po 2 lub 3, kiedy około połowy sierpnia, liczba śmierci wynosiła po 150, 200 aż do 300 na dzień.

Z urzędowéj wiadomości ogłoszonéj w Gazecie Petersburg. widać iż w Moskwie, po dzień 2 b. m. było chorych 224, w ciągu dnia przybyło 132, wyzdrowiał 1, umarło: mężczyzn 32, kobiét 21, pozostało po 5 października chorych 302.

Minister spraw wewn. ogłosił, że cholera w Penzie ustała; 26 września zdjęto kordon opasujący to miasto. W Rybińsku po 26 września zostawało chorych 55, w Jarosławiu po 29 wrześ. chorych 19, w Kostromie i powiatach po 27 wrześ. chorych 115.

Tyflis 3 września. Cholera prawie zupełnie ustaje, od 28 zeszłego mies. Albo nic wcale albo bardzo mało przybywa chorych. Z liczby dawnych niektórzy odzyskują zdrowie.

Znany reformator Owen zwołał w Londynie zgromadzenie, ażeby się naradzić nad metodą dotychczasową w uczeniu religji i jaki wpływ wywiéra na charakter człowieka, oraz na historję.

Kilku niszczycieli młóckarni w hrabstwie Kent stawiło się dobrowolnie w sądach, oskarżając się o to przestępstwo.

Pośrednie doniesienia z Bruxelli, zapowiadają bliski upadek rządu tymczasowego. Odezwa X. Oranji dała w Bruxelli powód do bitwy między spokojnymi obywatelami i stronnictwem Pottera; w jednych kawiarniach rozdzierano i palono tę odezwę, w innych uwielbiano ją z okrzykami radośnemi. Xięża Bruxelscy zachowują się spokojnie i radzą pokój; szlachta i znakomici obywatele są za uznaniem X. Oranji, jako namiestnika królewskiego i sprzeciwiają się wszelkiemi sposobami republikanom. — Szlachta Wallonska i Flamandska przeciwna jest także w prowincjach swoich tymczasowem rządowi.

Królestwo niderlandzkie jest tylko 115 częścią Europy, a jednak fizycznym i moralnym usiłowaniom ludu zamieszkałego na tak małéj przestrzeni powiodło się panować na morzu przez wiek cały i ściągnąć do siebie handel świata. Niderlandy mają 6,166,000 ludności; zaludnienie w kraju tym jest tak wielkie iż na miriametr kwadratowy przypada niemal 10,000 ludzi, gdy tymczasem w Anglji mieszka na takiéj przestrzeni 7000 a we Francji 6000 ludzi. Cała ludność królestwa niderlandzkiego, pod względem narodowości dzieli się na 5 części. Mają one przeszło 3,600,000 Wallonczyków albo Belgów, zamieszkałych w południowych i wschodniéj Brabancji, Antwerpskiém i Limburgskiém, w obojéj Flandrji, Namurskiem, Hennegauskim, Leodyjskiém i Luxemburgskiém: wszysey są pochodzenia francuzkiego. Hollendrów i Batawów pochodzenia niemieckiego zamieszkałych w prowincjach Holland, Zeeland, Utrecht, Owerysyl, Geldern, Drenthe i w części Greningen i Fryzji, mają Niderlandy blisko 2,000,000; właściwych Fryzów liczą około 160,000; Niemców rozproszonych po różnych miejscach 310,000 i 100,000 żydów.

W Antwerpji patroluje wieczorem od godziny 7 wieczorem po ulicach batalion piechoty z dwoma działami nabitemi i zapalonemi lontami; szalupy kanonierskie na Szeldzie, mają także działa wymierzone ku miastu.

Między X. Talleyrandem i X. Wellingtonem zawiązały się ściśle stosunki i obadwa wyprzedzają się przy każdéj sposobności dowodami szacunku. Mówią że X. Talleyrand wkrótce powróci do Paryża, a teraźniejsze obowiązki jego ma objąć X. Decazes. Sprawa Grecka i Algierska zatrudnia teraz szczególniéj posła francuzkiego w Londynie; jest on za rozszerzeniem granic Grecji i za wynagrodzeniem Turków na brzegach Afrykańskich.

Ministrowie angielscy zwrócili także uwagę

na poruszenia w Irlandji. Za przykładem Belgijczyków ocknęła się znaczna część ludności Irlandzkiéj i domaga się zniesienia unji z Anglją. Trzy tysiące osób podpisało już to żądanie, a gdy będzie 10,000 podpisów przesłana zostanie parlamentowi. — Gmach byłego parlamentu angielskiego, jeden z napiękniejszych pomników architektonicznych, zamieniono w Dublinie na bank; dyrektorowie banku zasiadają w salach, w których niegdyś lordowie posiedzenie miewali a kassa i składy znajdują się w salach izby drugiéj.

X. Karól brunszwicki miał kilka narad z X. Wellingtonem i posłami zagranicznymi w Londynie; zdaje się że ma nadzieję objąć na powrót rządy i chce ażeby w téj mierze mocarstwa wyrzekły, tém bardziéj iż w publicznèm prawie niemieckiém o podobném jakiego doznał nie ma żadnéj wzmianki.

Wyznaczone w rozmaitych miastach Saxonji kommissje śledcze nie wykryły dotychczas żadnego poprzednio ułożonego planu do robienia rozruchów i zdaje się że zamięszania w górach Saskich były tylko naturalnym skutkiem nieukontentowania.

Na posiedzeniu drugiéj izby sejmu niderlandzkiego w Hadze dnia 20 października odczytano następujące poselstwo króla niderlandzkiego: "Szlachetnie wielmożni panowie! Z odezwy, wydanéj w Antwerpji dnia 16 października przez naszego ukochanego syna xięcia Oranji, o któréj pobudkach tak mało wiemy, jak trudno nam obrachować skutki onéj, wyraźnie się pokazuje, że w południowych prowincjach uznawanie zwierzchności konstytucyjnéj zupełnie teraz ustało. W takim stanie rzeczy musimy ograniczyć odtąd starania nasze wyłącznie na wierne prowincje północne, tak, iż nietylko ich środki i siły jedynie na własną ich obronę, ich korzyść obrócone być winny, ale zarazem iż wszystkie rozporządzenia konstytucyjnéj zwierzchności tyczyć się muszą tylko tych prowincji. Stosownie do téj zasady układane będą projekta, jakie w imieniu naszém zgromadzeniu waszemu mają być przełożone. Życzymy, ażebyście z tego samego punktu projekta, a siebie samych, jako reprezentantów prowincji północnych uważali, w oczekiwaniu, co względem południowych prowincji spólnie z naszymi sprzymierzeńcami będzie postanowione.„

Na giełdzie antwerpskiéj mówiono d. 20 października że klub jakobiński w Bruxelli, mający wielką władzę, spólnie z pospólstwem rządowi tymczasowemu koniec położył.

Oddział ochotników z 1000 ludzi złożony, który miał się bić przeciw belgickim powstańcom, przeszedł na ich stronę; cztéry wozy dobrowolnych strzelców, poszły za ich przykładem.

OBWIESZCZENIA Z BIORA INFORMACYJNEGO

Dalsza wiadomość i wszelkie objaśnienia poniższych doniesień, udzielają się w lokalu Bióra na Krakowskiém Przed. Nro 377 przeciw Poczty.

(1328) Przy ulicy Nowy-świat pod Nro 1260 są cztéry pokoje ze wszelkiemi wygodami, które z przyczyny przedsięwziętego odświeżenia i nowego odmalowania nie mogły być na święty Michał wykończone są przeto teraz każdego czasu do wynajęcia. Oprócz tego kilka jest lokalów które kwartalnie lub rocznie wynajętemi być mogą.

(1301) BONA FRANCUZKA dobrych obyczajów i z pięknym akcentem mówiąca może miéć miejsce ze znacznem wygrodzeniem.

W DRUKARNI GAŁĘZOWSKIEGO. KANTOR GŁÓWNY PRZY ULICY DANIELOWICZOWSKIEJ POD N. 616